

רבינא אמר לא קשיא כאן תוך ט"ז כולי -

Rahveenh said, there is no difficulty; here it is within sixteen, etc.

Overview¹

רבינא reconciles the רישא (which indicates that we follow the tree) and the סיפא (which indicates that we follow the ground), that one is where the roots are within sixteen אמות from the tree and the other is where the roots are beyond sixteen אמות from the tree. תוספות explains and discusses this answer

רישא בתוך ט"ז אמה דבתר אילן אזלינן² וסיפא חוץ לט"ז אמה דבתר קרקע אזלינן³ -
The רישא (which is discussing the הקדש של התוך) is in a case where the roots are **within sixteen אמות** of the tree, so in that case we **follow the tree**, and the סיפא (which is discussing the הקדש לתוך של הדיוט) is where the roots are **outside the sixteen אמות** of the tree, so therefore we **follow the land** -

תוספות asks:

ואם תאמר וליתני אידי ואידי תוך ט"ז⁴ וליתני סיפא מועלין⁵ -
And if you will say, but let the משנה teach both cases (הקדש and הדיוט לתוך הקדש) where the roots are **within sixteen אמות of the tree**, and in the סיפא the rule will be that **מועלין** -

אי נמי אידי ואידי אחר ט"ז וליתני ברישא מועלין⁶ -
Or the משנה could also choose the other option that both cases are **outside the sixteen אמות** (where בתר קרקע אזלינן) and the ruling in the רישא (of הדיוט לתוך הקדש) will be **מועלין** since the roots entered הקדש -

תוספות answers:

ויש לומר דתנא הכי לאשמועינן דבתרוייהו בין בתוך ט"ז אמה בין חוץ לט"ז אמה -

¹ See 'Overview' to the previous תוס' ד"ה אלא תוס'.

² Therefore the rule is מועלין אין since the tree is של הדיוט, but nevertheless מדרבנן the rule is לא נהנין since the roots entered הקדש לתוך.

³ The roots are אזלינן בתר קרקע and since they are more than sixteen אמות from the tree we are בתר קרקע and there is no מעילה, however מדרבנן since the tree is של הקדש, therefore אין נהנין.

⁴ In this case we say בתר אילן אזלינן, therefore the ruling of the רישא (which is הדיוט לתוך הקדש) remains as is that לא מועלין (see footnote # 2).

⁵ The roots are within sixteen אמות where בתר אילן אזלינן, therefore there is מעילה even though the roots are של הדיוט.

⁶ The advantage in either of these two scenarios is that both the רישא and the סיפא are discussing the same case (either חוץ לט"ז אמה or תוך ט"ז אמה). However according to the way רבינא explained it, there is the difficulty that the רישא and the סיפא are discussing two different cases, which is highly unusual.

And one can say, that the משנה taught it in this manner to inform us that by both of them (whether הקדש לתוך הדיוט or הדיוט לתוך הקדש), whether it is within the sixteen אמות or outside the sixteen אמות the rule always is -

לא⁷ נהנין ולא מועלין⁸:

You may not derive benefit, however there is no מעילה.

Summary

Within אמה ט"ז we go בתר אילן (and nevertheless by נהנין לא הקדש לתוך הקדש) and לא (הקדש לתוך הדיוט לא נהנין), מועלין, and חוץ לט"ז we go בתר קרקע (and nevertheless by נהנין לא הקדש לתוך הדיוט), which we would not have known if both cases were either חוץ לט"ז or תוך ט"ז.

Thinking it over

explained that if both cases would be either חוץ לט"ז or תוך ט"ז we would not know what the rule would be in the other cases (חוץ לט"ז or תוך ט"ז respectively); we might think that נהנין.⁹ However how is it better now that the רישא and סיפא are discussing חוץ לט"ז and תוך ט"ז respectively, there is still the problem that we do not know what the rules would be in the other cases (where חוץ לט"ז is הדיוט לתוך הקדש, and חוץ לט"ז is תוך ט"ז) where the rule should be מועלין; how do we know that?! Why is one choice better than the other?!

⁷ obviously does not mean that in all cases (whether הדיוט לתוך הקדש or whether הקדש לתוך הדיוט) whether it is חוץ לט"ז or תוך ט"ז there is מועלין ולא נהנין, for that is obviously not true; rather תוספות means that there are certain cases both by הדיוט לתוך הקדש and הקדש לתוך הדיוט (depending on whether it is חוץ לט"ז or תוך ט"ז) that the rule is לא מועלין, as explained in the beginning of this תוספות (see footnote # 2 & 3).

⁸ Had the משנה just stated the case of אמה ט"ז בתוך ט"ז, we would not know that חוץ לט"ז אמה by חוץ לט"ז אמה (we may have thought that נהנין). Similarly if the משנה stated the case of אמה ט"ז חוץ לט"ז אמה, we would not know that חוץ לט"ז אמה by חוץ לט"ז אמה (we may have thought that נהנין).

⁹ See footnote # 8.